

Hoe gaat het met mevrouw Van Middelkoop?

VERPLEEGHUIS, DEMENTIE
EN ANDERE AVONTUREN
IN DE LAATSTE JAREN
VAN MIJN MOEDER

Gijs van Middelkoop

Disclaimer

In verband met de privacy zijn de namen van sommige personen veranderd.

Colofon

Hoe gaat het met mevrouw Van Middelkoop? is een uitgave van

Uitgeverij Elmar BV, Delft – 2023

© Gijs van Middelkoop – 2023

Vormgeving: Uitgeverij Elmar BV

ISBN 97890389 2907 1

NUR 320

Inhoud

Diagnose	9
Thuiszorg	31
Verpleeghuis	55
Een-na-laatste bedrijf	107
Afscheid nemen	133
Opruimen	143

Diagnose

1

Het was een lenteavond, de verjaardag van mijn vriendin Aimée, en we gingen pannenkoeken eten met de familie.

Na afloop reden we terug naar ons huis met een handvol familieleden, onder wie mijn moeder. We stonden in onze voortuin.

'Oh, jij hebt ze ook,' zei m'n moeder, naar ons tegelpad turend.

'Eh, ik heb wat ook?' vroeg ik. Ik sloeg nog wat poedersuiker van m'n T-shirt en staarde naar de tegels.

'Beestjes.'

We keken nu samen een paar seconden naar de grond.

'Misschien ligt het aan mij, maar ik zie geen beestjes,' zei ik opkijkend.

'Jawel, kijk maar. Pop, daar sprong hij de lucht in!'

M'n moeder probeerde het beestje met haar schoen aan te wijzen. 'Van die kleine beestjes die uit hun schil springen! Alsof ze verpoppen!'

'En daar, nog één, zie je wel?' vervolgde ze. Ze verzette de punt van haar schoen om het beestje aan te wijzen.

Ik keek nu vrij langdurig naar de bestrating.

'Het spijt me mam, maar ik zie echt geen beestjes.'

'Kijk dan goed!'

'Dat doe ik dus.'

'Zie je niks?'

'Jawel, een grijze terrastegel zonder beestjes.'

'Je kijkt niet goed! Kijk dan, daar heb je er weer één! Ik heb ze ook in huis, precies dezelfde!'

Goh, dacht ik, het lijkt wel of mijn moeder dingen ziet die er niet zijn.

Toch maakte ze meestal een heldere indruk.

We liepen naar binnen.

2

Nou ja goed, laat ik het zo zeggen, haar geestelijke verwarring begon hier. Althans, dit was de eerste keer dat ik dacht, hey, hier klopt iets niet. Hersenafsterving en dementie zijn er in allerlei soorten en maten. Het was niet makkelijk om hoogte te krijgen van mijn moeder. Ze was weduwe, woonde alleen in een groot huis. Mijn vader was een succesvol architect geweest, die de scepter zwaaide over het grootste architectenbureau van Nederland. Door hard werken, de nodige opleidingen en een groot talent voor leiderschap, had hij maatschappelijk succes gehad, tot hij op zijn 59e plotsklaps aan een hartstilstand overleed. Mijn moeder bleef radeloos achter. Net toen ze weer een klein beetje aan het opkrabbelen was, kreeg ze zelf een waaiertje aan gezondheidsklachten. Lopen was moeilijk, en fijne motoriek – een boterham smeren bijvoorbeeld – was nog moeilijker. Ze had nu een jaar of vijf klachten. Ze kreeg malende gedachten over waarom haar dit allemaal trof, en wat het nou eigenlijk precies was, wat

haar trof. Waarom was het leven ineens zo moeilijk geworden?

‘Ja, als ik daar het antwoord op wist,’ zei ik.

De neuroloog in ons plaatselijke ziekenhuis, een uitgebluste man die tegen zijn pensioen aanzat, hield het erop dat m'n moeder de ‘ziekte van Parkinson’ had. Ze slikte daarom braaf elke dag een knuistvol kleurige pillen. Die hielpen niet, voor zover ik kon zien. Ik vergezelde mijn moeder vaak als ze ‘voor controle’ naar de neuroloog ging. Deze gesprekken gingen zo:

‘Hoe gaat het met mevrouw Van Middelkoop?’

‘Wel goed hoor.’

‘En hoe is het nu met lopen?’

‘Niet zo goed, dokter.’

‘Hm, hm. En de fijne motoriek?’

‘Hetzelfde, ook niet best.’

‘En met de rug?’

‘Mijn rug trekt nog steeds hol.’

‘Hm, dat past niet echt bij Parkinson, ik kan het niet goed plaatsen.’

Dan viel het eventjes stil, meestal keek de neuroloog nu een paar tellen via het raam de ziekenhuistuin in, zijn wijsvinger nadenkend op zijn mond.

‘Ik zal de Parkinson-medicatie iets verhogen, eens kijken hoe dat uitwerkt,’ besloot hij dan uiteindelijk.

‘Oké.’

‘Heeft u nog iets te vragen, mevrouw?’

‘Nee, niet echt, dokter,’ antwoordde m'n moeder.

Op de dag voordat deze neuroloog met pensioen ging, kwam

mijn moeder voor de laatste keer bij hem op consult. Ik was erbij.

'Gaat ú maar eens naar het Erasmus MC!' opperde hij nu. 'Daar werkt één van de grootste Parkinson-deskundigen van Nederland, een vrouw is dat, en misschien dat die licht kan werpen op deze wonderlijke zaak. Wat mankéért u nou eigenlijk?'

Ja, dat wilden wij inmiddels ook weleens weten.

3

We – mijn moeder en ik – togen samen naar het Erasmus MC, een ziekenhuismoloch in het westen van Rotterdam. Ik of mijn zus vergezelden mijn moeder meestal naar het ziekenhuis. Mijn zus, ze is drie jaar jonger dan ik, had een drukke baan, en een gezin met vier kinderen. Ik had alleen mijn vriendin Aimée. We hadden geen kinderen.

Ik reed met mijn moeder naar Rotterdam en vervolgens de parkeergarage van het Erasmus MC in.

Vandaag zouden we te maken krijgen met één van de beste Parkinson-deskundigen van Nederland. Als die het niet wist, kon je het verder wel vergeten. Toch? Eindelijk zouden we het gezondheidsraadsel gaan ontrafelen. Dat zou opluchten.

Pal voor de hoofdingang van het enorme ziekenhuisgebouw zette ik m'n moeder af en zocht een parkeerplaats in de donkere krochten van de krappe garage. In een uithoek van de parkeerspelonk vond ik een plekje. We hadden nog tien

minuten. Misschien was dit wel de belangrijkste medische afspraak ooit. De dame met wie ik de afspraak had gemaakt, had me op het hart gedrukt: 'Kom op tijd, want als je één minuut te laat bent, dan vervalt je afspraak!'

Ik stapte uit en sloot de auto af. Een eind verderop vond ik een ziekenhuisrolstoel, want het hele stuk lopen naar de afdeling neurologie kon m'n moeder al lang niet meer. Ik wilde de rolstoel pakken, maar je bleek er een muntje van 50 cent voor nodig te hebben, net als bij een winkelwagen. Ik beklopte mijn zakken (tegen beter weten in), keek in mijn portemonnee en spurtte een kilometer in het halfduister terug naar mijn auto, om daar hijgend een 50 cent-stuk uit het muntvak van de middenconsole te grissen. In de uitlaatdampen jogde ik terug (hier en daar in felle koplampen opzij springend voor een roekeloze bestuurder), en tenslotte kwam ik terug bij mijn moeder, die zat te wachten op een bankje bij de ingang van het ziekenhuis. Ze ging in de rolstoel zitten. Zo snel ik kon racete ik naar de afdeling, soms bijna plat als een motorcoureur door de bochten. Want onze afspraak missen, was wel het allerlaatste wat ik op mijn geweten wilde hebben. Misschien kreeg je nooit weer zo'n kans.

Hijgend meldde ik me bij de balie Neurologie. Ik vertelde wie we waren en met wie we een afspraak hadden.

'Gaat u zitten,' zei de receptioniste.

Ik keek om me heen. De wachtkamer zat stampvol, het leek wel de wachtruimte bij een gate op Schiphol. Ik manoeuvreerde met de brede rolstoel langs tientallen zittende mensen – rijen en rijen blauwe plastic stoelen vol wachtenden. Eén man, ook in een rolstoel, zat hevig te schudden

met zijn armen, handen, bovenlijf en hoofd. Alles vloog heen en weer. Toen we hem passeerden, keek hij me aan met grote, angstige, waterig-blauwe ogen. Een vrouw, waarschijnlijk zijn vrouw, zat ernaast en staarde wezenloos voor zich uit.

In een hoek van de wachtkamer parkeerde ik de rolstoel, een plek voor mezelf was er niet.

‘En jij dan?’ zei m’n moeder.

‘Ik blijf staan,’ fluisterde ik.

‘Hgggrrrraaaaarr,’ stootte een jongen van een jaar of twintig naast ons uit. Hij zat ook in een rolstoel. Hij maakte in het wilde weg slaande bewegingen, m’n moeder werd bijna geraakt. ‘Rustig maar,’ suste z’n begeleidster.

Ik verplaatste m’n moeder naar iets buiten de gevarenzone. De slaande jongen keek me aan. Er liep speeksel uit zijn mond, het druppelde van zijn kin.

Zwijgend wachtten we af. Minuten werden kwartieren. Ergens achter een gesloten deur klonk ineens hoog gegil van een man, heel hard, alsof hij met een gloeiende pook werd bewerkt. De schuddende man met de angstige blauwe ogen keek naar me en bleef me langdurig aankijken. Ik keek weg.

Er kwam een stoel vrij, helemaal aan de andere kant van de wachtkamer. ‘Ik ga daar even zitten, mam,’ zei ik.

‘Hou jij ook in de gaten of we geroepen worden?’ vroeg m’n moeder.

‘Ja, tuurlijk.’

Ik ging zitten. In de verte zag ik m’n moeder. Er gebeurde niet veel. Heel af en toe verscheen er een figuur in een witte jas die een naam riep, en dan verdween één van de tientallen wachtenden door een deur. Ik keek op mijn horloge.

Ik begon het erg warm te krijgen. Onze afspraak was om 1 uur. Het was nu kwart voor 3. Ik liep naar de balie.

'Eh, pardon, ik wilde vragen, zijn ze ons misschien vergeten? Of heb ik iets gemist?' vroeg ik zachtjes.

'Wat is uw naam?' informeerde het meisje, inmiddels een andere als degene bij wie ik me oorspronkelijk had aangemeld.

'Van Middelkoop.'

Ze keek naar het computerscherm.

'We hadden een afspraak voor bijna twee uur geleden,' fluisterde ik. 'We waren op tijd.'

'Ja, er is wat uitloop,' zei het meisje onverschillig. 'Gaat u maar weer zitten, u wordt vanzelf geroepen.'

Ik liep naar m'n moeder.

'Gaat het nog?' vroeg ik.

'Ik moet naar de wc,' zei ze.

'Echt?'

'Ja.'

'Maar dan missen we misschien onze afspraak met de Parkinson-professor.'

'Het moet toch.'

Ik begon de rolstoel richting de toiletten te duwen. Weer manoeuvreerde ik langs de schuddende man met de waterige ogen. Ik reed verder, stuurde om rijen schoenen en tenen heen. Toen ik iedereen eindelijk voorbij was, hoorde ik roepen: 'Mevrouw Van Middelkoop!!'

In de verte, helemaal aan de andere kant, stond een witgejaste jonge vrouw om zich heen te kijken. Ik stak mijn hand op, maar ze zag me niet, ik was te ver weg.

'Mevrouw Van Middelkoop!!' riep ze weer, nu nog harder.

'Ja, hier!!' gilde ik.

Ik keerde de rolstoel en karde zo snel mogelijk in haar richting. Ik reed over iemands tenen.

'Au, verdomme!' hoorde ik een vrouw zeggen.

'Hey klojo, kijk effe uit joh,' riep een mannenstem achter me. Ik reed door. De jonge vrouw was alweer omgekeerd en liep weg, een eind voor ons uit. Had ze ons nu gezien of niet? Ik zette het op een rennen, de rolstoel vloog wild voor me uit.

'Hallo, hallo!' schreeuwde ik.

De vrouw stopte met lopen.

'Mevrouw Van Middelkoop?' vroeg ze.

'Ja!' hijgde ik.

We gingen een spreekkamer in en de vrouw verdween. Mijn moeder en ik zaten met zijn tweeën voor een bureau. Het was doodstil en er verschenen geen artsen. Lange tijd gebeurde er totaal niets.

'Tja,' zei ik uiteindelijk.

'We hadden nog makkelijk naar de wc gekund,' meende m'n moeder.

Uiteindelijk liep een jongeman in een witte jas de kamer in. Hij ging aan het bureau zitten en stelde mijn moeder vragen over leeftijd en ziektegeschiedenis en wat de klachten zoal waren. Ineens, midden in het gesprek, ging de deur open en verscheen een meisje in de kamer.

'U kunt meekomen hoor!' zei ze tegen m'n moeder.

'Nou ja zeg,' reageerde de man achter het bureau een beetje verstoord.

Ik stond op en duwde de rolstoel voor me uit. Op de gang

stelde de 'Parkinson-deskundige' zich aan ons voor, een grijs-harige vrouw van een jaar of 60.

'Loopt u mee,' zei ze.

Er verschenen ineens nog drie mensen, allemaal in witte jassen. In parade liepen we door de gang.

'Gaan we iets onderzoeken?' informeerde ik bij de jonge vrouw.

'Ja,' fluisterde ze. 'Zij,' – ze wees naar de Parkinson-arts – 'is één van de grootste experts op het gebied van Parkinson. Zij geniet groot aanzien in de wereld van de parkinsonismes.'

Ik knikte ernstig.

4

De vrouw met Groot Aanzien onderzocht mijn moeder in een kale ruimte met grijs linoleum op de vloer. Langs de muur stonden twee groene ligbedden met kraakpapier erop, en verder was er alleen nog een wastafel met zeepdispenser. De arts liet mijn moeder een hele serie handelingen verrichten.

'Steek uw linkerarm eens in de lucht.'

'Ja. En nu uw rechterarm.'

'Hm, hm,' zei de Parkinson-deskundige met Groot Aanzien. Ze tuitte haar lippen.

'Kleedt u zich maar even uit,' verordonneerde ze.

Ongemakkelijk vond ik, om te zitten in een onderzoekskamer waar je moeder zich uit staat te kleden, omringd door een handvol aangeklede, zwijgende deskundigen. Het uitkle-

den duurde heel lang, want de motoriek van mijn moeder was bar slecht. Ik zat erbij in een stoel en staarde naar de grond. Toen ik eindelijk opkeek, stond m'n moeder in haar onderbroek. Slap, bleek vel omhulde haar lichaam op leeftijd. De arts kneedde m'n moeders schouders en beklopte haar rug.

'Goed. Tilt u nu uw linkerbeen maar eens op,' zei ze. M'n moeder deed als gevraagd en begon gelijk te wankelen. Gelukkig kon één van de artsen haar nog net vastgrijpen voor ze als een zandzak ter aarde stortte.

'Hmm, posturale problemen,' mompelde de Parkinson-arts.

'Volgt u mijn vinger eens,' luidde de opdracht, toen m'n moeder weer min of meer vast op twee benen stond.

De opgestoken wijsvinger van de Parkinson-expert bewoog snel richting mijn moeders neus. M'n moeder keek scheel naar de vinger.

'Goed. Til uw rechterbeen eens op en maak eens een kniebuiging.'

Weer smakte m'n moeder bijna tegen het linoleum.

'Hohoho!' riep de Parkinson-specialiste terwijl twee arts-assistenten toeschoten en mijn moeder nog net konden vastgrijpen.

Toen het onderzoekssubject weer min of meer stabiel stond, zei de Parkinson-arts:

'Dit was wel even genoeg voor vandaag. Kleedt u zich maar weer aan hoor.'

Vervolgens verdween de Parkinson-deskundige door een zijdeur. Met grote moeite kleedde mijn moeder zich aan – leunend tegen een bed met krakend vloeipapier – zoïets kostte al

gauw een kwartier. Ik hielp haar maar even, want de rest van de aanwezigen deed het niet. Iedereen was namelijk plotseling verdwenen. Het was nu doodstil in de onderzoeksruijnte.

Samen liepen we terug naar de spreekkamer, waar een arts-assistent al op ons wachtte. Hij speelde met een pen en zei:

'U kunt bij de balie een afspraak maken om de uitslag van het onderzoek over twee weken te vernemen.'

'Die mevrouw,' vroeg ik, 'eh, die Parkinson-arts, die gaat er nu over nadenken of zo?'

'Inderdaad. En dan gaan we volgende keer bespreken wat daar precies is uitgekomen.'

Ik rolde m'n moeder terug naar de hoofduitgang en duwde haar naar buiten. Het was een mooie lentemiddag. Een meeuw vloog met een schelle kreet langs de ziekenhuisramen. De zon scheen alsof er niets aan de hand was.

5

Twee weken later: mijn moeder en ik naar het Erasmus MC. Weer de parkeerscène, weer heel lang wachten in de volle, warme wachtkamer.

En jawel, een paar uur later, bij de Parkinson-expert in de kamer, vertrokken we zonder verder overleg plotseling weer in optocht naar de beruchte onderzoeksruijnte.

En weer klonk het: 'Til uw rechterarm eens op, til uw linkerarm eens op. Ja, kleedt u zich maar uit.'